

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TÁRSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANÍTÓK OTTHONÁNAK,
A TANÍTÓK ORSZÁGOS BIZOTTSAGÁNAK és a BUDAPESTI TANÍTÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.

A tanítás joga.

A népoktatási törvény módosítását célzó munkálatokban — sem a Berzeviczy-féle javaslatban, sem a tanítószabványtervezési munkálatokban — nyomát sem látjuk egy igen-igen fontos intézkedésnek; t. i. annak, hogy a tanítással való foglalkozás kizárólag csak azok számára biztosított legyen, akik arra — megfelelő előleges tanulmány- és szabályszerű vizsgálat kiállítása után — törvényes hatóság részéről feljogosítást szereztek. Ezt a feljogosítást a tanításra a tanítói oklevélben kapjuk. Tehát rövidesen így formulázhatjuk a kívánalmat: tanításra — akár iskolában, akár azonkívül — csak azok legyenek feljogosítva, akiknek tanítói oklevelük van.

Analogiaképpen mindenképp előtt rámutathatunk a zugirászati törvényre. Régebben, még a 70-es években is, az ügyiratok, bíróságokhoz s egyéb hatóságokhoz szóló beadványok készítése szabad prédája volt minden írástudónak, aki ilyesmire értett, vagy feltette magát, hogy ért hozzá. Minden községnek megvolt a maga ilyen írástudó zugprókátora, (nagyobb városokban minden utcára eset egy-egy belőle), akihez az ügyes-bajos szegény emberek nap-nap mellett sereglettek, mivel olcsóbban dolgoztak, mint a hivatalos fiskálisok. S nemcsak az olcsóbb munka, hanem a fizetés módja is idehozta az embereket. T. i. nem okvetlenül kívántatott a készpénzfizetés. Két-három pár csirke, liba, kacska, pulyka, bárány, malac, vagy egy-egy zsák búza, árpa, kukorica épenugy vagy még szivesebben elfogadott, mint a készpénz. Így aztán ezek az „írástudók“ (többnyire jegyzők és egyéb kishivatalnokok) a fizetésüket háromszor-négyszer fölülmuló mellékjövedelemre tették szert — a hivatalos fiskálisok jövedelmének tetemes kárával.

Minthogy ezt az állapotot az ügyvédi kar érdekei sérelmének

minősítették, megalkották az ugynevezett zugirászati törvényt, amely minden ilyen ügyirat szerkesztésére kizárólag az ügyvédet jogosítja fel s kemény büntetést szó a „zugirász“, vagyis az olyan ember nyakába, aki jogosulatlanul ilyesmivel foglalkozni merészel.

A kétszer kettő bizonyosságával lehet azonban mondani, hogy a tanítás kérdésével sokkal, de igen sokkal fontosabb érdekek fűződnek össze, mint ezekkel a beadványszerkesztésekkel. Mert ennél az utóbbinál ugyszólván csakis az ügyvédi kar anyagi érdeke volt szóban; a tanításra jogositottság rendezéséhez pedig nemcsak a tanítói kar egész erkölcsi reputációja s e mellett nagyon fontos anyagi érdeke, hanem elsősorban és legfőképen nagyfontosságú társadalmi és nemzeti érdek fűződik.

Nézzük külön-külön mind a kettőt!

A tanítói foglalkozásra a legkicsinyitőbb, a legszegényletesebb, a legealacsonyitöbb az az állapot, hogy a tanulatlan *zugtanitók* ezrei kontárkodnak ebbe a mesterségbe.

A *tanítás* olyan közönségesnél is közönségesebb mesterség, amihez *mindenki ért*. Egyszerűbb és közönségesebb a lyukas csizma befoldozásánál; mert *ezt* — pénzkereső foglalkozásképpen — csak az űzheti, aki tanulta, s gyakorlására jogot szerzett; a tanítással pedig minden iskolásgyerek, minden félben maradt éhenkórász, minden jöttment német, francia, angol pesztra mesterségszerűen foglalkozhatik — a magyar nemzeti kultúra nagyobb dicsőségére és a magyar tanítói kar erkölcsi és anyagi érdekeinek sárba tiprására.

Lehet-e ennek a szónak: „*tanító*“, a legparányibb értéke, a legcsekélyebb társadalmi tisztessége addig, amíg a „*tanító*“, „*házitanító*“, „*nevelő*“ elnevezést minden siheder bitorolhatja; amíg a legvagyonosabb családok gyermekeit olcsó bérért cselédmódra szerződtetett, kétes ismeretkörű s még kétesebb érzelmvilágú „*zugtanitók*“ készítik elő az életre?! Lehet-e azoknak, akik oklevél által a tanításra jogot szereztek, az erkölcsi érdekein kívül az anyagi érdekeit is biztosítani, amíg tanítással mindenki foglalkozhatik, aki annak a jövedelmére ráéhezett?! Van-e a tanítói oklevélnek fontossága, becse, értéke addig, amíg azzal csak az iskola falain belül lehet szüköcske kenyeret keresni; az iskola falain kívül pedig minden jelentőségét elveszti, mert az iskolán kívül, a társadalomban, a családok körében *tanítói praxist* (ad analogiam: „*orvosi praxis*“, „*ügyvédi praxis*“) mindenki szabadon űzhet ianítói oklevél nélkül?!... Mit érne pl. az orvosi diploma, s hová süllyedne az orvosok erkölcsi tekintélye és anyagi érdeke, ha a diploma csak arról biztosítana, hogy a nyilvános és

magánkórházakon belül *csupán* diplomás orvos gyógyíthat; de azonkívül minden kuruzsló szabadon üzhethné az orvosi mesterséget?!

A tanításra oklevélileg jogosítást nyert egyének — tehát az egész tanítói kar — erkölcsi és anyagi érdekében törvényileg biztosítani kell nemcsak az iskola falain belül való tanítást, hanem a magán tanítói praxist is; tehát kimondani, hogy semmiféle téren, az egyes családi körökben sem foglalkozhatik tanítással más, mint az erre feljogosított okleveles tanító. Az ez ellen vétőket jelentse ki a törvény „zugtanítók“-nak, (mint a „zugirászok“) és sújtsa büntetéssel nemcsak azt, aki ilyen munkát vállal; hanem azt is, aki ilyen munkára valakit elfogad.

Az ilyen törvényes intézkedéssel egy csapásra kiemelkednék a tanítói kar a mai lekicsinyelt, semmibe se vett helyzetéből. Megértené egyszerre a társadalom minden rétege, hogy *tanító*-nak lenni épen olyan tisztos, előkelő pozíció, mint *orvos*-nak, *ügyvéd*-nek, *pap*-nak, *mérenők*-nek lenni. Megértené, hogy „tanító“-nak nem lehet *akárkit* cselédmódra, alkudott bérszerint *felfogaani*. Megértené, hogy a „tanító“-cim nem illet meg akármilyen jött-ment sihedert vagy idegenből szerződötetett pesztrát, aki apja-anya helyett regulázza a család reménysegeit. A tanítói oklevél pedig mindenki számára biztosítaná a megélhetést; mert aki az iskola falain belül nem kerülhetne is, megtatálná tisztos kenyereát a magán tanítói praxisban; lévén kötelezve minden ember, — a legelőkelőbb mágnás-családtól a pénzes nyárs-polgárig, — hogy magán úton tanított gyermekei mellé az elemi iskolakötelezettség korában *csak hazai hatóságok előtt képesített okleveles tanítót* alkalmazhat.

A tanítói kar érdekein kívül azonban általános társadalmi és nemzeti érdekek is elengedhetetlenül követelik az ilyen törvényes intézkedést.

Társadalmi és nemzeti szempontból már magában véve az is jelentőséggel bíró érdek, hogy az alkalmazás, tehát munka nélkül lézengő okleveles tanítók, (tanítónők) ne szaporítsák a proletariatumot. Most ezrével vannak az országban végzett tanítók, de kivált tanítónők, akik a produktív társadalmi erők sorában nem találják meg rendeltetésüket, mert illetéktelen erők tartják megszállva azokat a helyeket, amelyekre tanulmányuknál és jogosítottságuknál fogva ők volnának hivatottak. Ezeknek a szellemi munkaereje parlagon hever s így ezer meg ezer nyüggépen lógnak a produktív társadalom egészséges testén. De nyügg a társadalom testén az a másik ezer meg ezer is, amely arra való hivatottság, arra való készületség nélkül ezeknek a helyén olyan munkakört tölt be, amely egészséges gyümölcsöt a társadalom

javára nem teremhet, mert avatatlan kézzel rontanak ott, ahol hozzáértő kezek építhetnének.

És ebben a most említett állapotban van a kérdésnek társadalmi és nemzeti szempontból a legfontosabb oldala.

A magyar társadalomra, a magyar nemzetre nem lényegtelen kérdés az, hogy épen a vagyonos és legvagyonosabb családok gyermekei milyen szellemben neveltetnek! Az az avatatlan „házi tanító” beleverheti a tanítványa fejébe ügygyel-bajjal azt a „tananyagot”, ami szükséges az évi „magánvizsga” „kidrukolására”; de hát tudvalevőleg a tanítói, nevelői hivatásnak csak kisebbik és jelentéktelenebb ágazata a „vizsga” érdekében való „tananyag”-nak beverkliztetése; a nagyobb, a fontosabb, a jelentőségtejtesebb az az egész *szellem*, az az egyéni, családi, társadalmi és nemzeti felfogás, világnézet, amibe az egyén a nevelés és tanítás által terelődik. *Ez az*, aminek a szempontjából a társadalmi és nemzeti érdekekre nézve nem közömbös a kérdés, hogy *ki neveli, ki tanítja* a gyermeket. Az egyénileg még maguk sem kialakult gyerkőcök, vagy az idegen szellemben, idegen légkörben nevelődött „nevelőkisasszonyok” pedagogiai kuruzslása biztosíthatja-e azt az *egészséges magyar* társadalmi és *magyar* nemzeti irányzatot a nevelés-oktatásban, amit biztosítanak a magyar tanítóképzőben nevelt s a tanításra magyar hatóságok által jogosított okleveles tanítók?!

Ha a világ minden részében, civilizált és nem civilizált valamennyi országában megengedhetők tartják is az arra nem hivatottak, oklevélileg nem jogosítottak belekontárkodását a nevelés-oktatásba: nekünk, magyaroknak, magyar nemzeti és magyar társadalmi érdekekből ilyesmit tőrünk nem szabad.

Épen ezért úgy a magyar tanítói kar érdekében, mint általános érdekekből is kívánnunk, sürgetnünk, követelnünk kell, hogy népoktatásügyünknek törvényes új rendezése alkalmávat okvetetlenül szó legyen a tanítás jogának kizárólag a tanítók részére volt biztosításáról.

Szerkesztő.

A népiskola bevégzésének kötelezettsége.

Nem új dolog, amiről írni akarok. Csak felelevenitem tanítói köröknek egy régi és sokszor hangoztatott kívánságát most, amikor a „Tanítók törvényé”-nek javaslata az Országos Bizottság nyári közgyűlésén tárgyalás alá kerül. Annál inkább szükséges ezt újra fel-
emlitenünk, minthogy a szőnyegen levő törvénytervezgetések egyikében sem találkoztunk vele.

Arról van szó, hogy a népiskolai kötelezettség — ha már valóban mindenkire kiterjedő törvényes köteletséget akarunk — legyen olyan szigoruan végrehajtva, mint akár a katonai kötelezettség.

Vagy érdeke az a nemzetnek, hogy minden tagja megszerezzen valamely általános ismeretet, vagy nem. Ha érdeke s ezt az érdeket törvényes kötelezettség révén biztosítani akarjuk, akkor legyen az intézkedés és annak végrehajtása olyan, hogy az alól senki részére semmi körülmények között sem maradjon fel kibuvó. Vagy nem érdeke, s akkor ne nagyképtüsködjünk az általános iskolakötelezettség elvi hangoztatásával; hanem hagyjuk rá mindenkire, hogy művelődjék, ha neki tetszik, vagy maradjon meg boldog tudatlanságban, ha neki az úgy esik jól.

Amde erre az utóbbira komolyan még gondolni is nem csak dőreség, hanem valóságos nemzetgyilkos álláspont volna; s mivel az egyének tetszésére bízni a művelődést vagy nem művelődést már csak azért sem lehetséges, mert az elemi iskolai sorba kerülő gyermek nem a maga elhatározásából, hanem hozzátartozóinak az érzéketlenségéből maradna tudatlanságban, amit később ő maga bánhatna meg legkeservesebben: a nemzet kulturpolitikáját intézők számára nem marad más út, mint az iskolakötelezettség elvéhez való ragaszkodás. De ez esetben aztán ne maradjunk meg a fél rendszabálynál; hanem tegyük a kötelezettséget mindenkire nézve feltétlenül kikerülhetetlenné.

Az természetesen — kicsinyke, éretlen gyermekorról lévén szó — drasztikus és célt tévesztő szigorúság volna, hogy az iskolai kötelezettsége elől bujkálót, mint a szökött katonát, megkötözve, szuronyok között állítsuk a köteletsége szinterére, vagy apját, anyját, mint a bujkálás okozóit, dutyiba küldjük. A kulturális érdekeket a kar hatalma helyett másforma kényszerítés által is biztosíthatjuk.

Egyszerűen törvénybe kell ígdatni, s azt szigoruan keresztül is kell vinni, hogy az elemi iskolai kötelezettség teljesítése elengedhetetlen feltétele bármilyen egyszerű életpályán a kenyérkereső munkához való jutásnak.

Hallottam már ezt kegyetlen, embertelen s igazságtalan követelésnek mondani azon a címen, hogy aki vagy szegénységénél, vagy más egyéb szerencsétlen körülménynél fogva kénytelen tudatlannak maradni, mi jögon tennők annak lehetlenné a kenyérkereső munkához való jutást!?

Ez pedig egyszerűen felületes megítélés. Mert ha a nemzeti akarat a népművelődés érdekében mindenkire vonatkozó ilyen szigorú intézkedést tesz, akkor ugyanaz a nemzeti akarat gondoskodhatik arról is, hogy minden egyéni akadályt elhárítson az iskolai kötelezettség útjából. A katonakötelesek sem bírnák a maguk anyagi erejéből magukat mindazzal ellátni, amire a katonáskodás alatt szükségük van. De mert minden ember katonáskodására nem ugyan az egyéneknek, hanem a nemzetnek szüksége van, hát ellátja valamennyit maga a nemzet fegyverrel is, ruhával is, élelemmel is; de aztán meg is követeli, hogy mindenki megtegye a köteletségét. Hasonlóan az egész nemzet erejét lehet és kell igénybe venni arra nézve is, hogy

az iskolai kötelezettség utjából minden egyéni akadályt eltávolítsunk. Ahol megközelíthető iskola nincs, oda iskolát kell állítani; ahol a gyermekek csekély száma miatt nem lehet iskolát állítani, ott a gyermeket kell a legközelebbi iskola helyére vinni; ahol szegénység az akadály, ott álljon elő az anyagi támogatás. Szóval: mindennek meg lehet találni az orvos-szerét, csak a szó szoros értelmében szigoruan kell végrehajtani az *általános* iskolakötelezettséget.

Határidőt tűzzünk ki — pl. egy most iskolába kerülő gyermek-nemzedék felcseperedéséig — amelyen túl senki *sem tanoncszerződést nem köthet, sem munkakönyvet, cselédkönyvet, általában semmiféle munkakörre alkalmaztatást nem kaphat az elemi iskola legfelsőbb osztályának bevégzését igazoló bizonyítvány bemutatása nélkül.*

Azért kell ragaszkodni a legfelsőbb osztály bizonyítványának a követeléséhez, mert a népoktatási törvény megalkotása óta harminchét éves szomorú tapasztalatok bizonyítják, hogy az efféle általános intézkedés, mint: „6—12 éves korig mindenki köteles *iskolába járni*“ a kivánt eredményt nem hozza meg. Mert hat évig, ha már muszáj, csak eljárdogál a gyerek iskolába; de mert sem ő benne, sem a hozzátartozóiban semmi kötelességérzet nincs, a tudás *szükségességének* a belátása is hiányzik: a hat évet ugyszólván csak leüli, mint rab a fegyházat, s a folytonos osztályismétlések után a hat év leteltével átvergődött három, legfeljebb négy osztályon és kimarad anélkül, hogy valamire való tudással rendelkezne. Hiszen az életre való, értékesebb tudnivalók leginkább a felső osztályokban kerülnek sorra.

S hogy ez a félbenmaradás nem csupán kevés kivétel számba megy, hanem inkább az iskolakötelesek óriási nagy többségére vonatkozik, azt országszerte tapasztaltuk. Ez volt az oka, hogy néhány éve a közoktatási kormány erélyesen követelte az V—VI. osztályok megnyitását, amennyiben bebizonyosodott, hogy az iskolaköteleseknek alig 1—2 százaléka kerül felsőbb osztályokba. Ilyen osztályok a legtöbb iskolánál nem is nyithatók, mivel a tanulók a III—IV. osztályok után már betöltve a 12-ik életévet, elszéledtek.

Minthogy ilyen fél munkával akkor, amidőn körülöttünk minden nemzet rohamosan halad s még az új kiskirályság, Románia is a legmagasabb fokú kultúra zászlaját lobogtatja, meg nem elégednetünk; s minthogy ennek a szomorú állapotunknak az oka legfőképen népünknek az értékesebb művelődés iránt való érzéketlenségében rejlik: nemzeti jövőnk biztosítása érdekében szükséges olyan szigorú intézkedés, amely mindenkinek a kenyerét tegye függővé attól, hogy eleget tett-e a népoktatási kötelezettségének; mint ahogyan még a házasságkötés, tehát a családalapítás is lehetetlen arra nézve, aki a katonai kötelezettségének eleget nem tett.

Szóba jöhet még, amint már szóba is jött, hogy ilyen szigorú intézkedés mellett az elpusztulás veszedelme fenyegetné a természetükénél fogva leggyengébbeket. Vagyis azokat, akik gyenge elméjük miatt egyáltalában képtelenek a felsőbb osztályok végzésére. Ez azonban éppen az újabb időkben tárgyalanná vált. Mert meg van már az út és mód ezeknek az érdekei biztosítására is — a gyengétehetségük külön iskoláztatása formájában. Igaz ugyan, hogy ilyen

iskola még kevés van; de ha arról van szó, hogy a nemzeti akarat a népiskolai kötelezettség utjából minden egyéni akadályt elhárítson, hát akkor ezt is könnyűszerrel el lehet hárítani. Egyszerűen ugyan annak a törvénynek a keretében kötelezni kell minden iskolafentartót, hogy a gyengetehetségű tanulók számára nyisson legalább is kisegítő osztályokat s az ilyen osztályok legmagasabbikáról szóló bizonyítvány a rendes legfelsőbb osztály bizonyítványával egyenlő elbírálás alá essék a tanoncszerződés és egyéb munkába állás eseteinél.

Továbbá meg lehet könnyíteni az osztályok végighallgatását az egyes tárgyakból való osztályozás eltörlése által, aminek ugy sincs semmi értelme és semmi gyakorlati haszna. Ez nem egyéb, mint régi időkből ránk maradt copf. Tökéletesen elegendő az, ha az elemi iskolás gyermeknek bizonyítványt adunk, hogy — ezt és ezt az osztályt bevégezte.

Szóval: az iskolakötelezettséget az elemi iskola összes osztályai bevégezésének kötelezettségével szigoruan keresztül kell hajtánunk; de másrészt — és éppen ennek az érdekében — minden arra rászorúlnak meg kell adnunk a körülmények által kívánt támogatást és a tanulók összességének pedig meg kell mindenféleképen könnyitenünk az összes osztályokon való végighaladást.

Ha a nemzet a maga hatalmas erejével biztosít minden egyest arról, hogy az iskoláztatása akadályait elhárítja; az iskola pedig nem copfoskodik, nem nagyképüsködik, hanem szeretettel és okossággal minden tanítványát végig vezeti az iskoláztatás valamennyi évfolyamán, s a gyengébbeket mérsékeltebb igényeket támasztó külön osztályokban neveli: nem lehet többé senkinek semmi oka félni attól az intézkedéstől, hogy ennyi és ennyi esztendő mulva bármely munkára való szerződés föltétele az elemi iskola teljes bevégezése.

Ilyen intézkedés mellett egy újabb harminc-negyven év mulva másforma képe lesz a magyar nemzeti népműveltségnek, mint ma. S hogy külön szakítva egyebet ne említsünk, másforma képe lesz az iparostanoncaink iskolájának is.

—th.

Mire nem nevelik a nőt?

— Két közlemény. —

(II.) Ott hagytam el az I. közleményemben, hogy: „férjhezmenetelig *mindenre* ráneveljük, de egyre nem neveljük: a női hivatás, a feleségi kötelességek ismeretére, átértésére, megbecsülésére.“

Próbáljuk most mindenek előtt arra vetni futólagos tekintetét hogy mi is az a „*minden*“, amire ráneveljük a lányt?

Hát először is a családban — legtöbb helyen, aránylag igen kevés kivétellel — részint a felnőtt nők példaadásával, részint közvetlen kioktatással is ránevelik arra a gondolatra, hogy a nőnek *szépnek* kell lennie. És pedig *szépnek* kell lennie *külsőségeiben*: szép színes pántlika a hajban, ügyes fodorítások a „fürtökön“, figyelmet keltő csipkézet, fodorozat a ruházaton, sikkes „felfogás“ az utcán és szemre való „pongyola“ a házikörben; kecses „pukkedli“

a vendégnénik, de még inkább a bácsik előtt, okosságra valló beleköttyogás a felnőttek minden szavába, szellemességet eláruló megszólása, kicsufolása jelen nem levő gyermekeknek, sőt felnőtteknek is; illedelmes tartózkodás fiukkal szemben s fölülmulthatatlan pajzánkodós lánypajtások körében. Ahol van mit aprítani a tejbe, ott ránevelődik az erélyre cselédekkel szemben, gyöngédségre a kutyuska, cicuska s a kalitkában raboskodó madár iránt; no meg a szegény kéregetők s az iskolában található „szegény“, „éhező“ gyermekek iránt is. Ugyancsak ilyen helyeken arra is ránevelődik, hogy hogyan illik viselkedni nyilvános helyeken: utcán, sétatereken, nyári vendéglőben, cukrászdában, kávéházban, színházban, cirkuszban és — „zsúr“-okon. Ránevelik zongorára, festésre, táncra, virágyelvire, bélyegnyelvire, legyezőnyelvire, továbbá német és francia nyelvre. Szegényebb helyen ránevelik söprésre, mosásra, mosogatásra, súrolásra, piaci és bolti vásárlásra, szegény állapotnak szidalmazására, pénz után való sóvárgásra, belső hiányoknak külsőségekkal való takargatására.

Az iskola? . . . Oh, az már a szent paedagógia, a még szentebb humanitás és a szocialis meg kulturális érdekek szempontjából már gyökeresen igyekszik „pótolni“ a családi nevelés „hiányait“. A mindentféle „reál-tantárgy“ betanításán kívül ráneveli a leányt a kézi munkára, rajzra, főzésre, háztartásra.

Mire az iskolából kikerül és felserdül a lány, már el van látva az életére szóló minden szükségességekkel. A módosabb lány tud a divattal haladva izléssel öltözni, bármilyen előkelő társaságban otthonosan forgolódni, színházat, hangversenyt, matinét, szoarét műértelemmel élvezni, löversenyben gyönyörködni, bálban kítartani, zsúrokon szellemeskedni, udvarlók közül a vőlegénynek valókat megkülönböztetni. A szegényebb leány, ha házias, délig a lakást is kitakarítja meg a krumplilevest, pörköltet és turós-metéltet is elkészíti; ha nem a „házias“-ságra van szoktatva, korán reggel tud felkelni, (mert muszáj) s „kisasszony“-nak ügyesen felöltözve, ellibegni üzletbe, műhelybe, gyárba s megkeresni a pótlékot a vendéglőből hozott ebédhez, boltból vásárolt hideg vacsorához és — a vasárnapi kirándulásokhoz.

S valamennyi pedig — gazdag lány, szegény lány, uri lány, munkásleány — egyöntetűen ránevelődik arra a gondolatra, hogy a nő egész élete bevezetés ahhoz az állapothoz, amikor vagy magától jön valaki, vagy „felcsiphetünk“ rá valakit, akihez elmegyünk feleségnek azért, hogy — eltartson.

Ami ezen a határponton túl következik, arról aztán száz nő közül legalább is kilencvennek álombeli fogalma sincs. Mert erre nem csak rá nem nevelték, hanem még csak szólni is erről illetlenségnek tartoztak volna a — leány előtt.

Még csak arról sincs fogalma — férjhez menetele előtt — a legtöbb nőnek, hogy mi is tulajdonképen az a házasság. Mert ezt soha, senki meg nem ismerteti velök, hát kiki alkot magának róla — ábrándozás közben — olyan fogalmat, amilyent tud. Általában véve kétféle fogalom alakul ki róla:

Akl igazi, benső vonzalomból, a vőlegény iránt táplált szerelemből köti a házasságot, az fest magának egy képet „síríg tartó“ földi paradicsom-kertről, ahol örökkéig nyakig uszik az emberpár az életboldogság mézédés tengerében. Ezek képezik a *kisebbséget*; mert a mai leánynevelés és a mai életviszonyok mellett az „eladók“ között már kevés az ilyen naiv lélek.

A másik rész, a *többség*, nem ábrándozik, hanem — számít: a férj fogalma mellékes; fő a kenyérkereső, az — eltartó. Ennek a résznek is megvan azonban a föltevése, hogy a házas állapot jó, boldog állapot; ha egyébként nem, hát már csak azért is, mert biztosítva van a — kenyér. Arra való az *ember*, hogy ezt biztosítsa.

Arra már sem az egyik, sem a másik rész a házasságkötésig soha egy pillanatra sem gondol, hogy a házas élet — férfira és nőre egyaránt — a legnagyobb, a legnehezebb, de egyuttal a legszebb, s legszentebb *kötelességeknek* a színtere, amely kötelességekből *akármelyik fél* a ráeső részt nem teljesíti, vagy nem hiven teljesíti, az áhított földi menyország helyébe azonnal a földi pokol lép.

S hogy ezek a nagy kötelességek tényleg ritkán teljesítődnek, az a nőnek nem a jószándékán, hanem az ez irányu *nőnevelés hiányán* mulik.

Az egyszerű házi-cselédi kötelességek teljesítése is képtelenség olyan egyén részéről, aki ebbe belenevelve nincsen. Szomorú példákkal bizonyíthatja ezt minden háziasszony, akinek valaha vesződni kellett cselédi kötelességekben még járatlan egyénekkal. Ha már ilyen egyszerű munkakörben is hasznavehetetlen az ember ránevelés, kioktatás, begyakorlás nélkül: mennyivel érezhetőbb a gyatraságunk akkor, amidőn egy egészen új életvilágnak, a házáséletnek sok oldalú kötelességei körébe lép be a nő minden előkészítés, minden konkrét tudás nélkül a kötelességeket illetőleg.

A házasság kötelékébe lépő nőknek vajjon hány százaléka van csak megközelítőleg is tisztában a nőnek a család körében való hivatásáról? Hánynak van csak sejtelve is arról, hogy neki a családi élet szentélyében a kiapadhatatlan *szeretetet* kell képviselnie s őrző angyalként kell e szentély küszöbén állnia, hogy távol tartson onnan minden gondot, keserűséget; vagy a fel nem tartóztatható, vissza nem szorítható gondok, keserűségek közepette is neki a feladata nőies kedvességének ellenállhatlan erejével enyhíteni, könnyíteni az életnehézségeket. Hánynak van csak sejtelve is róla, hogy *ez a szeretet* nem azonos a pusztá szeretkezéssel; mert ez utóbbinak a lelket összetartó, lebilincselő hatása az emberiség évezredek életfolyamata óta mindig és mindenütt csak a „mézes hetek“ tűnőmuló rövid idejéig tart, míg a nemes érzelmektől áthatott, hivatását tisztán átérző női *szív szeretete hozzátartozói iránt* a sírig kísér s azontul is követ az örökké valóságba.

Hány nőnek van a házasságkötés pillanatában tiszta fogalma különlegesen is a *feleségi* kötelességekről!? A férfiuban nem tekinteni egyoldaluan sem a páros élet egyik tényezőjét, sem a feleséget eltartó munkaerőt, hanem azt az *embert*, aki életének minden percét, munkaerejének minden parányát, szívének minden dobbanását,

a vendégnénik, de még inkább a bácsik előtt, okosságra valló belekotyogás a felnőttek minden szavába, szellemességet eláruló megszólása, kicsufolása jelen nem levő gyermekeknek, sőt felnőtteknek is; illedelmes tartózkodás fiukkal szemben s fölülmulthatatlan pajzánkodós lánypajtások körében. Ahol van mit aprítani a tejbe, ott ránevelődik az erélyre cselédekkel szemben, gyöngédségre a kutyuska, cicuska s a kalitkában raboskodó madár iránt; no meg a szegény kéregetők s az iskolában található „szegény“, „éhező“ gyermekek iránt is. Ugyancsak ilyen helyeken arra is ránevelődik, hogy hogyan illik viselkedni nyilvános helyeken: utcán, sétatereken, nyári vendéglőben, cukrászdában, kávéházban, színházban, cirkuszban és — „zsúr“-okon. Ránevelik zongorára, festésre, táncra, virágnyelvre, bélyegnyelvre, legyezőnyelvre, továbbá német és francia nyelvre. Szegényebb helyen ránevelik söprésre, mosásra, mosogatásra, súrolásra, piaci és bolti vásárlásra, szegény állapotnak szidalmazására, pénz után való sóvárgásra, belső hiányoknak külsőségekkel való takargatására.

Az iskola? . . . Oh, az már a szent paedagógia, a még szentebb humanitás és a szocialis meg kulturális érdekek szempontjából már gyökeresen igyekszik „pótolni“ a családi nevelés „hiányait“. A mindenféle „reál-tantárgy“ betanításán kívül ráneveli a leányt a kézi munkára, rajzra, főzésre, háztartásra.

Mire az iskolából kikerül és felserdül a lány, már el van látva az életére szóló minden szükségességekkel. A módosabb lány tud a divattal haladva izléssel öltözni, bármilyen előkelő társaságban ott-honosan forgolódni, színházat, hangversenyt, matinét, szoarét műértelemmel élvezni, löversenyben gyönyörködni, bálban kitartani, zsúrokon szellemeskedni, udvarlók közül a vőlegénynek valókat megkülönböztetni. A szegényebb leány, ha házias, délig a lakást is kitakarítja meg a krumplilevest, pörköltet és turós-metéltet is elkészíti; ha nem a „házias“-ságra van szoktatva, korán reggel tud felkelni, (mert muszáj) s „kisasszony“-nak ügyesen felöltözve, ellibegni üzletbe, műhelybe, gyárba s megkeresni a pótléket a vendéglőből hozott ebédhez, boltból vásárolt hideg vacsorához és — a vasárnapi kirándulásokhoz.

S valamennyi pedig — gazdag lány, szegény lány, uri lány, munkáslány — egyöntetűen ránevelődik arra a gondolatra, hogy a nő egész élete bevezetés ahhoz az állapothoz, amikor vagy magától jön valaki, vagy „felcshiphetünk“ rá valakit, akihez elmegyünk feleségnek *azért*, hogy — eltartson.

Ami ezen a határponton túl következik, arról aztán száz nő közül legalább is kilencvennek álombeli fogalma sincs. Mert erre nem csak rá nem nevelték, hanem még csak szólni is erről illetlenségnek tartoztak volna a — leány előtt.

Még csak arról sincs fogalma — férjhez menetele *előtt* — a legtöbb nőnek, hogy mi is tulajdonképen az a *házasság*. Mert ezt soha, senki meg nem ismerteti velök, hát kiki alkot magának róla — ábrándozás közben — olyan fogalmat, amilyent tud. Általában véve kétféle fogalom alakul ki róla:

agyanak minden erőfeszítését hozza áldozatul azért az egyetlen, szép, nemes, magasztos, emberi voltunkból fakadó vágyért, hogy legyen ezen a rettentő nagy világon egy kicsinyke kis fészek, ahol mással, mint szeretettel, édes szóval nem találkozunk. Nem keresni a férfiuban a gyenge oldalt, a hibát, a gyarlóságot, hogy azon megfogva, pórázon tartsuk, uralkodjunk fölötte, éreztesük vele szeszélyeinket, gyötörjük igényeinkkel, követeléseinkkel, hanem tisztelve benne a nagy alkotó erőt, a családjáért, fajaért, társadalmáért, nemzetéért hevülő nagy gerjedelmeit, s nehéz küzdelmeiben álljon mellette minden pillanatban az a hőies, gyöngéd szeretetünk, amely a küzdőférfit *erre* a meggyőződésre vezérli; *érdemes* élni, boldogság küzdeni, keserűséget szenvedni is édes, mert megvan érte a jutalom — a hitves szeretete. A feleségi hűséget nem csupán abban látni, hogy „nem csaltam meg az uramat“, hanem hűtlenségnek érezni minden cselekedetet, minden szót, amivel a küzdő hitvestársnak szomorúságot okoztam, vagy amivel elmulasztottam neki örömét okozni, bár tehettem volna.

Hány százaléka az a nőknek, aki a női, a feleségi kötelességeknek ilyen nemesebb, magasztosabb fajáról csak álmodott volna is?!

Aztán az anyai kötelességek! Az *édesanyjai* kötelességek! . . .

A modern asszonyok nagy-nagy sokasága ebben a tekintetben még a vakösztönétől irányított állatok anyaságát sem közelíti meg. Hiuságotoktól vezérelt lelke mindenütt inkább elkalandozik, mintsem őrző anygaként lebegne kicsinyének bölcsője, vagy kicsinyeinek játszó helye fölött. A modern asszonnak nyűg, teher a gyermek, mert az anyai nehéz, de édes kötelességek világa idegen világ az ő lelkének, amely nem találja a gyermek-gügyögést olyan kellemesnek, mint a léha udvarlók bókjait a saját — szépségéről, kedveségéről. De akikben a természetes hajlam, vágy, akarat meg volna is az anyai kötelességek teljesítése iránt, még az sem teljesítheti, mert nem ismeri ezeket a kötelességeket. Ugy látta otthon is, úgy látta máshol is, hogy az anyának kötelessége ráparancsolni a cselédekre, — vagy szegényebb helyen a nagyobb gyerekekre, — hogy vigyázzanak ám az apróságra; azt is látta, hogy a gyereket — ahogy épen a hangulat hozza magával — meg szokták nadrágotolni vagy össze szokták csókolni: hát ő is megteszi, hol az egyiket, hol a másikat. Egyebet a legjobb akarat mellett sem tehet, mert — nem tanította, nem nevelte senki arra, hogy hogyan kell *jó édesanyának lenni*. Gyermekápolásról, gyermekgondozásról, gyermeknevelésről nem szól soha sem a család, sem az iskola, sem a társadalom a leendő édesanyának. A család eleget tesz, ha szépen öltözteti s lányos *illemre* szoktatja; az iskola eleget tesz, ha tudományoskodik; a társadalom eleget tesz, ha véletlen vagy kiszámított bókokkal felébreszti igazi vagy képzelt *szépségének* a tudatát és — hiuvá teszi. Mikor mindezen tul esett, be van fejezve a nevelése, „eladó“ a lány, mehet férjhez és — ha van lelkében vágy, akarat arra, hogy jó feleség, jó anya legyen — törheti a szegény fejét azon, hogy mik is volnának most az ő kötelességei. De mert nagyon-nagyon keveseknek adatott meg az a különös tehetség, hogy ilyen magas és fogas kérdéseket

maga-magától megoldhasson: tehát a legtöbb modern asszony — részben a ferde nevelés, részben az arravaló nevelés hiánya következtében — megalkotja magának a házaseletről azt a sivár fogalmat, amit az I. közleményben említett asszonykánál tapasztaltunk „Azért mentem hozzá, hogy — eltartson.“

Megvallom, fölületes és futólagos ez a kis elmélkedés a nő nevelésének hiányosságáról. Nem is lehet ezt egy-két cikkecske keretében érdemlegesen, behatóbban tárgyalni. Nem is volt ez a célom. Csak az volt, hogy a kapóra jött konkrét eset alkalmából rövidesen rámutassak, mennyi parlagon maradt terület van még a nőnevelés terén, amelyet művelni lehetne és kellene, mielőtt belezaklatjuk hőlgyeink lelkét az — *egyenjogusítás kétes értékű dicsőségébe.* —ó.

Iskolai zászlóaljok szervezése:

Magyarországot újra meg kell hódítani s ez a feladat a néptanítókra vár.

Jókai Mór.

Kedves Kartársak! Magyar néptanítók!

A fenti jelmondatot választottam felhívásom alapjául, pedig csak szerény, csendes, de annál nagyobb lelkesedést kívánó munkára hivlak fel benneteket:

Alakítsuk meg az iskolai zászlóaljakat Magyarország összes népiskoláiban szerényen, csendesen, minden nagyobb zaj nélkül, de szigoruan szemelött tartva a fentirt jelmondatot s az lebegjen végcélul szemünk előtt. Az érvényben levő tanterv felforgatása nélkül, de magyar szivünk lelkesedésével neveljünk új generációt, amely minden körülmények között megtudja védeni a magyar hazát és érette megküzdeni, ha kell, a pokol ördögeivel is.

Fölösleges hivatkoznom a történelemre, amely igazolja, hogy a néptanítók együttes, hazafias működése milyen irányt szabott és fordulatot adott egyes nemzetek történetének, életének.

Mi, magyar néptanítók is mutassuk meg, hogy nemcsak az iskola rossz levegőjében harcoljuk meg a kulturharcot, hanem munkakörünkön kivüleső, de nazánk nagygyá ítelére irányuló küzdelmekben külön is kivesszük a magunk részét, mutassuk meg azzal, hogy hazánk minden részében felállítjuk az iskolai zászlóaljat.

Iparkodom röviden kifejteni, hogy mit értek én és velem együtt mintegy 70 tagot számláló kecskeméti közs. tanítótestület az iskolai zászlóaljok felállításá alatt.

Értjük alatta a jellem és hazaszeretet fejlesztését, a tornának a katonai gyakorlatok alapján való tanítását és a céllövészet tanítását.

Értjük alatta a még zsenge korban lévő és így minden jóra, nemesre hajló tanuló sereg azon szövetségét, mely szerint a magyar zászló alatt, ünnepélyes fogadalmat tesznek, hogy e magyar hazát forrón szeretik, s érte ha kell, életüket és vérüket áldozzák, büszkeségüket találják abban, hogy magyarok; szivüket, eszöket, erejüket,

ügyességöket oly irányban képezik ki, hogy hasznos polgáraivá váljanak e hazának; úgy iparkodnak élni, hogy lelkiismeretük a hazugság, lopás, csalás rüit bűneitől mindig ment legyen, tiszta maradjon.

Mi pedig, tanítók, teljes nevelői erőnkkel, hatalmunkkal oda törekszünk, hogy növendékeink ezen szent fogadalmat megtartsák, vagyis hogy lelkökben ezen nemes magvak kicsirázzanak, gyökeret verjenek s majdan nemes gyümölcsöt hozzanak.

Értjük az iskolai zászlóaljok alatt a tornatananyagának oly módon való keresztül vitelét, hogy az előkészítője legyen a katonáskodásnak; hogy amidőn növendékeink az elemi iskola 6 évfolyamát elvégzik, mint a katonai gyakorlatokat kedvelők és a céllövészetben jártasak hagyják el az iskolát. E szerint *a tornagyakorlatokat a katonai gyakorlatok alapján végeztessük és vigyük be a népiskolába a céllövészet tanítását.* Ezzel elérjük, hogy a katonáskodás nem lesz nekik teher és hogy a katonai szolgálat idejét később jóval lejjebb fogják szállítani.

Hogy az iskolai zászlóaljok életbe léptetése miként vihető keresztül, a következő utmutatással szolgálhatok:

Mi, kecskeméti közs, tanítók 1903-ik évben indítottuk meg azt a mozgalmat. A testület 5 tagból álló szervezőbizottságot küldött ki, (Balogh Dénes, Kerekes József h. igazgató, Salamon Elek, Geday Sándor és Kerekes Gábor), hogy a gyakorlati kivitel módozataira részletes tervet dolgozzon ki. Ezen bizottság azóta folyton működik. Elkészítette a katonai szellemben átalakított tornatananyagot, s ezt a helybeli kir. tanfelügyelőség is jóváhagyta; elkészítette a fegyver utasítást, lőutasítást, céllövészeti ovó- és rendszabályokat szakemberek támogatásával.

Most már az egész szervezet készen van s az iskolai zászlóaljakat a lefolyt tanévben a városi iskolákban életbe léptettük: tehát kipróbált kész szervezettel állhatunk elő, amely szervezetre vonatkozólag az összes adatokat mindazon Kartársainknak, akik az iskolai zászlóaljakat iskoláikban életbe akarják léptetni, ha hozzánk fordulnak, szívesen rendelkezésükre bocsátjuk,

A szükséges pénz beszerzését társadalmi uton eszközöltük.

Az iskolaszékhez beadott memorandumunk alkalmával a város közönsége is tudomást vett mozgalmunkról és felismerve annak hazafias célját, — lelkesedéssel fölkarolta.

Midőn az iskolai zászlóaljok szervezési költségeire műkedvelői előadást rendeztünk (melynek egy pontját Kerekes József h. igazgató „Az iskolai zászlóaljok szervezése“ című felolvasása, — egy pontját pedig az iskolai zászlóaljok egy kis csapatának bemutatása képezte) a közönség a színházat zsufolásig megtöltötte.

A városi előjáróság a céllövészet tanításához szükséges védő deszkafalakat mindegyik kerületi iskolában felállította. Hogy a gyermekek a fegyvergyakorlatok tanulása alkalmával szükséges fapuskákkal elláttassanak, ezek készítése céljából a városi közgyűlés slőjdműhelyt állíttatott fel.

Ezen több rendbeli támogatás lehetővé tette, hogy a löfegyve-

rek s egyéb szükséges szerelések beszerzésén kívül a szervezetre vonatkozó adatok sokszorosítását is keresztül vihetjük.

Midőn újból felhivom Kartársaimat az iskolai zászlóaljak felállítására, azon reményemnek adok kifejezést, hogy minden helységben, sőt pusztákon is akadnak lelkes emberek, kik felismerve mozgalmunk hazafias irányát, anyagi és erkölcsi támogatásukkal lehetővé teszik annak megvalósítását.

Kedves Kartársak! Tegyük mindnyájan kísérletet az iskolai zászlóaljak életbe léptetésére, — semmi veszíteni valónk nincs, ezzel csak nyerni lehet. A nyereség pedig hazánk előbbrevitelének számlájára megy, de másrészt nagy hatalom lesz a mi kezünkben is, mert ezzel mintegy rákényszerítjük a társadalmat, hogy a tanító nagy nemzeti munkája iránt elismeréssel adózzék.

Kecskemét, 1905. július hó.

A szervezőbizottság nevében

Balogh Dénes

közs. tanító.

A szepesi tanítóegyesület közgyűlése.

A Szepesi Tanítóegyesület július 13-án tartotta *Krompach* városában LIV. közgyűlését. Ezt 12-én este 6 órakor értekezlet előzte meg, mely után az „Eötvös-alap” szepesi helyi gyűjtő és kezelőbizottsága tartotta rendes évi közgyűlését, hol kimondották, hogy a dr. *Hajnóci R. J.* nevét viselő „Tanuló Otthon” létesítésére a jövőben széleskörű gyűjtést eszközölnek, melyre a megye tanitóságának figyelmét már most felhívják. Este *Krompach* bányaváros közönsége az ott megjelent tanitóságot megvendégelte. Másnap, július 13-án, reggel 7 órakor dr. *Gööz József* a közönségtől lelkesen fogadott előadást tartott a szeretettel való tanításról, nevelésről és új olvasási módszerről. A szakásos gyakorlati tanítást reggel 8 órakor *Farkas József* *krompachi* tanító mutatta be; természetrajzi leckét tartott, a kutyát és rokonait ismertetvén az V. oszt. növendékeivel. 9 órakor nyitotta meg *Dobó Adolf* egyesületi elnök a nyilvános tanácskozást. Utána *Amler Antal*, iglói áll. tkp. intézeti tanár a jelenlevőkre mély hatást tett emlékbeszédet mondott néhai *Imre Lőrinc* kir. tanácsos, ny. tanfelügyelő, a szepesi tanitóság legjobb barátja fölött. Majd *Kintzler Árpád* az egyesület főjegyzője számolt be az elnökség, a választmány két évi működéséről. A közgyűlés a *Ferenc József* Tanítók Házában létesített szoba-alapítvány kedvezményében a jövő iskolai év folyamán *Gattinger M.* szepes-olaszi-i tanító *László* nevű II. éves orvostanhallgató fiát részesíti. Az Eötvös-alapnál létesített ösztöndíj-alapítvány 100 koronás kamatait *Kertscher Irén* I. éves tanítóképző int. növendéknek ítélte oda. A közgyűlés *Kertscher Ede*, az egyesületnek 26 éven át volt pénztárosának lemondását sajnálattal vette tudomásul és érdemei elismerésül az egyesület tiszteleti tagjának választotta meg. Helyét a legközelebbi tisztujtásig *Márton K.* iglói kartárssal tölti.

tette be. Ugyancsak lemondott Husz J. az egyes. első alelnöke, ki-
nek helyére *Karoliny M.* választotta meg. *Arányi A.*-nak a Ferenc
József Tanítók házában létesített szobaalapítványt a közgyűlés öröm-
mel vette tudomásul. A körelnökök jelentései után *Kertscher S.* tar-
tott előadást „A történelem tanítása az elemi népiskolában“ címen.
Határozati javaslatát a közgyűlés változatlanul fogadta el épp úgy,
mint *Philipp J.*-ét, ki „A hazugság, az iskolában“ címen tartott elő-
adást. A pénztár, majd a könyvtár felülvizsgálására kiküldött bizott-
ságok jelentései után felolvastattott a krompachi iskolák megvizsgálá-
sára kiküldött bizottság jelentése. A közgyűlés után *Greskhück V.* lő-
csei tanító értekezett alapos szaktudással a Szepességen előforduló
ehető és mérges gombákról, s végül a F. M. K. E. szepesvármegyei
választmányának közgyűlése után 200 terítékű közös ebéd volt. D. u.
1 $\frac{1}{4}$ órakor *Rösch* igazgató szives kalauzolása mellett megtekintette
a tanítóóság a modern technika minden vivmányával felszerelt vas-
gyárat. Este sikerült hangverseny zárta be a minden tekintetben
tanulságos közgyűlést. Krompach város és a vasgyár igazgatósága
valóban versenyzett, hogy egymást az igaz magyar vendégszeretet-
ben fölülmulja s a szepesi tanítóknak felejthetlenné tegye a
krompachi közgyűlést. K. A.

Kérelem.

A Magyar Nemzeti Muzeum Néprajzi Osztálya egy részt a nép-
rajz ügye iránti érdeklődés szélesebb körökben való fölkelte, más-
részt nagyfontosságú tanulmányához a magyar tanítóóság támogatá-
sának megnyerése céljából azzal a kéréssel fordul a magyar tanítókhöz,
hogy a működési területükön vagy egyéb alkalommal szemük elé
kerülő *gyermek-takarékperzselyeket és bugó-csigákat* (pörgettyüket)
gyűjteni, s összes jellemző formáikban legalább 1—1, de lehetőleg
2—2 példányban a M. Nemzeti Muzeum Néprajzi Osztályának be-
küldeni sziveskedjenek.

A gyűjtött tárgyak értékét, az utánjárás költségeit, hasonlóképen
a postaköltséget az Osztály készségesen megtéríti s e mellett a hazai
néprajz érdekében kifejtett buzgolkodásukért az illetőknek hálás kö-
szönetet mond.

A jelzett kétrendbeli tárgy elsejének, a *népies takarék-perselyek-
nek*, általánosabb anthropologiai és ethnographiai érdekessége kívá-
natossá teszi, hogy a gyűjtők még a következő szempontokat is figye-
lembe venni kegyeskedjenek.

1. Lehetőleg feljegyzendő a tárgy eredete, kora, készítmódja,
forgalomba hozatalának körülményei, piaci vagy alkalmi ára.

2. Megemlítendő, ha vannak, az ily takarékperselyekre vonat-
kozó népies vélekedések, babonák, hiedelmek és szokások. (Pl. van-e
valami vonatkozásuk a gyermekágyas nő és a kisdéd ápolásával,
látogatásával? Mikor szokták a meggyűjtött pénzt a perselyből ki-
venni? Hogyan történik a pénz kivétele? Fel kell-e a perselyt e célra
törni. Mire fordítják a begyűlt összeget? S más efféle).

3. A takarékperselyeknek az illető vidéken divatozó *elnevezéseire* különös figyelem fordítandó. De legalább is feltüntetendő minden beküldött tárgy (ez a második rendbeliekre, a *bugó-csigákra* is vonatkozik) lelőhelye és eredete.

A bugó-csigáknál a fenti pontok közül csupán az 1. és 3. jön figyelembe.

A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztálya e felhívást annál nagyobb bizalommal intézi a hazai tanítóságához, minél mélyebben meg van győződve ezen érdemes testületnek a hazai néprajz ügye iránti meleg érdeklődéséről s minél hálásabban ismeri el azokat a kiváló szolgálatokat, melyeket a magyar tanítói kar a néprajzi tárgyak buzgó gyűjtése és a népies hagyományok gondos följegyzése közül eddig is szerzett. Bizvást reméli tehát az Osztály, hogy ez alkalommal is a legilletékesebb tényezőkhöz fordul kérelmével s hogy az a leglelkesebb felkarolásban fog részesülni, amelynek gyümölcseképpen szépen fejlődő Néprajzi Múzeumunk ismét két érdekes sorozattal fog szaporodni.

Budapest, 1905. július hó 1-én.

Hazafias tisztelettel:

A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi
Osztályának vezetősége.

VEGYESEK.

— **Otthonunk pénztára értesült**, hogy budai pénzbeszedőjét, Thurner Istvánt, a rendőrség kőrözi. Tisztelettel felkérjük azokat a tagtársainkat, akik július hóban nyugtáikat beváltották, a befizetett összeg nagyságát a pénztárral mielőbb közölni sziveskedjenek. Egyben figyelmezteti pénztárunk a tisztelt tagtársakat, hogy ezentul csak a pénzügyi bizottság elnöke és a pénztáros aláírásával ellátott igazolványt felmutató pénzbeszedőnek fizessenek.

— **Az Országos Bizottság** elnöksége tudatja, hogy a nyári közgyűlésre feljönni szándékozó tagok e hónap végéig még mindig jelentkezhetnek kedvezményes vasuti jegyekért *Somlyay József* bizottsági elnöknél. (Budapest, I. ker. Városmajor-utca 31. sz.) Azontul jelentkező tagok számára a kedvezményes utazást már nem biztosíthatjuk. Az Eötvös-alap közgyűlésére jelentkező tagok szintén kapnak kedvezményes utazásra szóló igazolványt. — Ezuttal ismét értesíti az elnökség a VI. egyetemes tanitógyűlés tagjait, hogy a *Napló* szétküldésével *Hajós Mihály* van megbízva. (Budapest, I. ker. Borz-utca 6. szám.) Ebben az ügyben minden megkeresés nem az elnökhöz, hanem ő hozzá küldendő.

— **Pályázati felhívás.** A siketnémák budapesti állami intézetének első osztályaiban a legközelebbi tanévre 30 új növendék fog fel-

vétetni. Ezen kívül felvételt nyernek a megfelelő felsőbb osztályokba oly siketnémák is, akik eddig valamely vidéki intézetben tanultak ugyan, de akiknek szülői időközben a székesfővárosba, vagy annak környékére költöztek. Végül felvétetnek a felsőbb osztályokba olyan gyermekek is, akik népiskolai tanulmányaik közben siketültek meg s akik az intézetben a beszédnek szájról való leolvasását tanulják meg és ez uton elemi ismereteiket kiegészítik. Első sorban a Budapesten s az annak környékén levő községekben lakó siketnémák vétetnek ugyan fel, de másodsorban felvételt nyernek az ország bármely helyéről folyamodó olyan siketnémák is, akik az évi 200 kor. eltartási költséget egészben, vagy legalább részben biztosítani tudják. A felvétel a folyamodványok beérkezésének sorrendjében fog eszközöltetni; miért is indokolt, hogy a szülők mielőbb küldjék be kérvényeiket. Pályázati határidő július 25. Részletes tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága. (Budapest, VIII. Mosonyi-u. 8. sz.) Megjegyeztetik, hogy az intézet 3 évfolyamu.

— **Iskolai kiállítás.** A VIII. ker. német-utcai polg. fiúiskolában az elmúlt iskolaévben agyagmintázó-tanfolyamot rendeztek be, amelynek munkáiból kiállítást rendeztek az iskolaév végével. A kiállítást látogató igazgatók és tanítók és a sajtó megbízottai nagy elismeréssel szóltak a meglepő sikerhez és különösen a feltüntetett fokozatos tanításmenetet tanulmányozták, amelyet a vezető tanár, *Szödi Szilárd R.* szobrász, polg. iskolai rajztanár, *Lórányfi Antal* iparművészeti tanár módszerének megfelelőleg állított össze. Végül többen kijelentették, hogy az agyagmintázást ebben a szellemben és ezen módszer alapján kívánják bevinni az elemi iskolába is és ezek kérésére *Szödi Szilárd* vállalkozott rá, hogy az érdeklődők számára tanfolyamot rendez. (M. Gy.)

— **Hymen.** Felsőöri *Sterniczky Lajos* székesfővárosi tanító folyó hó 17-én vezette oltárhoz *Stephens Sarolta* Melánia székesfővárosi tanítónőt, *Stephens Ferenc* m. kir. államvasuti főmérnök leányát Budapesten, a Jézus Szent Szive templomában.

— **Halálozás.** *Schultz Imre*, ny. tanítóképző-intézeti tanár, a Szent-István-Társulat tud. és irod. osztályának és könyvvizsgáló bizottságának rendes, a tanítóképző-intézeti tanárok orsz. egyesületének választmányi, több kath. tanító-egyesületnek tiszteletbeli tagja, folyó évi július hó 8-án d. e. 11 órakor ker. türelemmel viselt hosszú betegség után a halotti szentségek malasztos erejével vigasztalva az Urban csöndesen elhunyt. A felejthetetlen halott földi maradványait folyó év július hó 10-ikén d. u. 5 órakor vitték a községi temetőben csöndes nyugalomra. Az engesztelő szent miseáldozatot ugyanaznap d. e. 10 órakor szolgáltatták a Jézus Szentséges Szive templomában.

Tartalom.

A tanítás joga. — A népiskola bevégzésének kötelezettsége. — Mire nem nevelik a nőt? — Iskolai zászlóaljak szervezése. — A szépesi tanítóegyesület közgyűlése. — Kérelem. — Vegyesek